

INTERVIEW Bas Zijlmans blikt terug op hoe hij in aanraking kwam met

Het historisch

Een hele inspanning: Geertruidenberg op de kaart zetten. Bas Zijlmans is er al een leven lang mee bezig, praterend en schrijvend. Zijn overtuiging: 'Gisteren is de toekomst' voor Hollands oudste stad. 'Soms denk ik dat ik een reïncarnatie uit de middeleeuwen ben.'

Naam: Bas Zijlmans
Leeftijd: 74 jaar
Gehuwd: ja
Kinderen: 3
Werk: gepensioneerd
Hobbies: geschiedenis, binnieren, kamperen

Hoofdonderwijzer Wouter Mulders bracht hem liefde voor geschiedenis bij, geschiedenis van de streek waar hij ademde, de stad waar hij geboren werd. De stad die voor hem, lag na laag, haar rijke geschiedenis ontsluitend. Hij ontfermde prehistorische speerpunten en in een eeuwse kloostertempel hun verhaal, schreef er over, gedurende duizenden langs de oude gevels van Geertruidenberg, gaf lezingen, nu bijna 35 jaar lang. Donderdag geeft Bas Zijlmans van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberg een bijzondere kring in het cultureel centrum De Schattelijn. Reden om aandacht te besteden aan het historisch geweten van Hollands

door **Paul de Schipper**
paul.deschipper@bndestem.nl

oudste stad: Geertruidenberg. 'Die schoolmeester! Hij vertelde heel aanschouwelijk over de stadsmuren en over het verdwenen kasteel van Geertruidenberg Mulders richtte in 1938 de Oudheidkamer Geertruidenberg op, de voorloper van museum De Roos. Op de lagere school zei ik tegen meester Mulders: dat kasteel, dat zal ik terugvinden. Ik heb het gevonden, in 2000, onder het Wilhelmijnplan, samen met de archeologische werkgroep van de Oudheidkundige Kring.'

Het was niet alleen de schoolmeester, het was ook zijn vader, die hem een boek gaf over Napoleon. Bas las over de verdronken werelden van Reimsaal en van Saertinghe, over de geschiedenis van Egypte en van Hellas en Athene, kocht van zijn zaligde elke week een Prismapocket, heeft ze nog staan, honderden. Zo kon historisch besef groeien, liefde een passie worden: 'Het overkomt je.' Die andere passie, kwam toen de Leibnizdier Adolf Hitler in mei 1940 met hun pantser voor de deur stonden in de Venestraat: de Tweede Wereldoorlog. De inkwartiering, de wapens, de koppeltrommen. 'Ik kan hun uniform nog ruiten.' Daarna de bevrijding 1944/1945, maandenlang schuilen in een kelder, mensen doodgeschoten zien worden op de Markt. Veel later zou het allemaal terugkomen in zijn feitelijke, oh zo nauwgezette boeken over die periode. Een allergie voor gezag deed hem van HBS naar ambachtsschool. Hij werd technisch tekenaar bij de PNEM, maar dacht, daar wil ik niet oud worden. 'Met zeventien man op de tekenkamer en maar voor zeven werk.' Een Rotterdamse constructiebureau bood vervolgens, 33 jaar lang, een beter sociaal klimaat. En de rust om met ongekende gedrevenheid zijn passie uit te kunnen leven. Vanaf eind jaren '60 vroeg de studie van de geschiedenis van zijn stad vrijwel al zijn vrije tijd. Met gelijkgestemden praatte hij op vrijdagmiddag in de zaak van antiquair Hans Schreuders op het adres Markt 50. Tussen oude spui-

Zijlmans in vogelvlucht

1966-1970 Gemeenteraadslid
1971-1972 Proffessief Akkoord Geertruidenberg
1973 Initiatief oprichting Oudheidkundige Kring Geertruidenberg
1974-1975 Medeoprichter stichting Stedelijke Oudheidkamer
1976 Mede-initiatiefnemer stads-waardelingen Geertruidenberg
1977-1978 Initiatiefnemer en 30 jaar coördinator archeologische werkgroep
1979-1980 Correspondent van de Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek (tot 1981)
1981-1982 Lid historische sectie Provinciale Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen Noord-Brabant (tot 1985)
1983-1999 Voorzitter OKG

1999 Ereburger van Geertruidenberg
2006 Erevoorzitter OKG
Artikelen in onder meer De Dongebode van de Oudheidkundige Kring, 1975 tot heden.
Boeken, onder meer:
Hollands oudste stad (1978), uitgebreide herdruk in 1988.
Lokale oorlogsfragmenten 1940-1945, deel I (1983).
Groeten uit Raamsdonk en Raamsdonkveer 1890-1940 (1981).
Nostalgie en heden (1987).
Lokale oorlogsfragmenten 1940-1945, deel II, de bevrijding van Raamsdonk en Raamsdonkveer (1997).

de geschiedenis van 'zijn' stad

geweten van Den Berg

len en glazen wijn klemda daar de Oudheidkundige Kring die in 1974 officieel wordt opgericht. De kring organiseerde lezingen, excursies, stadswandelingen. Zijlmans, die ruziedoor nog colleges volgde bij geschiedenisprofessoren, was de aanjagende motor, acht jaar als secretaris van de kring en achttien jaar als voorzitter. 'Geertruidenberg werd vergeten in alle geschiedenisboeken. De stad historisch op de kaart zetten. Dat is gebukt. Geertruidenberg wordt in de Nederlandse geschiedschrijving serene genoemd.' De middeleeuwen is zijn favoriete periode. 'Soms denk ik dat ik een reïncarnatie uit de middeleeuwen ben, Bourgondisch, hè, wil je een wijntje.' Wat is het boeiende aan Geertruidenberg? 'Als je hier een schouder in de grond steekt, heb je geschiedenis.' Hij wilde de stad promoten. 'Daar heeft de club van Cor Heesters, de stichting Toerisme en Recreatie, veel goeds ge-

'Als je hier een schouder in de grond steekt, heb je geschiedenis'

dan. Gelukkig, want het beleid van de gemeente is slap. We moeten de rijke stadshistorie als attractie gebruiken. Maar nee, een weerhouder hier wil alleen maar herdenkt worden met de woonwijk die hij gebouwd heeft. Ach, jongen. Geertruidenberg heeft zoveel kansen gemist. Het stadsbestuur heeft altijd op het verkeerde paard gewed.' 'Dat begint al bij de Hoekse en Kabeljauwse twisten en het gaat gewoon door. Ze leren het nooit.' De lokale politiek, hij zou ze het liefst een historisch geweten schoppen. 'Teleurgesteld?' 'Soms heb ik wel eens de gedachte waar heb ik het allemaal voor gedaan?'

De periode tussen 1200-1400 is van groot belang geweest voor de ontwikkeling van de stad Geertruidenberg. Over deze onderbelichte bloeiperiode verzorgt Bas Zijlmans een lezing op 25 februari om 20 uur in cultureel centrum De Schattelijn. De toegang is gratis.

Zijlmans is niet blij met hoe de gemeente omspringt met Geertruidenberg. 'Geertruidenberg heeft zoveel kansen gemist. Het stadsbestuur heeft altijd op het verkeerde paard gewed.'